

βωμός, οὐ ἔμπροσθεν ἕτερος ὠραιότατος με ζώνας. Κολοσσαῖος σταλακτίτης διαφράσσει αὐτὴν ἐκ τῆς ἐπομένης.

Ἐπὶ τοῦ ἐδάφους πλεῖστα συντρίμματα. Τὰ ἐν αὐτῇ ὄρων τις ἀνακαλεῖ εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ τὴν Ἀκρόπολιν καὶ νομίζει ὅτι εὐρίσκεται ἐν αὐτῇ!

Θ'.) Σύμπασα περικαλύπτεται ἐκ κρυστάλλου· πρὸς τὰ ἄνω μικρὰν σπήλαιον, ὕδωρ— ὅπῃ, ἧς ἄνωθεν σταλακτίτης, οὐ ἄνωθεν ἕτεροι· δεξιόθεν πρὸς τὴν εἴσοδον θαλαμίσκος ὠραιότατος.

Γ'.) Εἰς τὰ πλάγια ὠραῖαι πτυχαί· σταλακτίται διάφοροι τὸ μέγεθος καὶ τὸ σχῆμα, ὧν τρεῖς παραλλήλως ὡς κίονες. Εὐρεῖα κεκρυσταλλωμένη λεκάνη πλήρης ὕδατος.

ΙΑ'.) Ἡ κατάβασις δυσχερεστάτη. Ἄμα τῇ καταβάσει ἐπίπεδον μικρὸν· εἰς τὸ τέρμα ὅπῃ μικρὰ, δι' ἧς δὲν δύναται νὰ διέλθῃ τις. Ἐνταῦθα εἰκάζει τις, ὅτι τὸ σπήλαιον προχωρεῖ, καὶ ἴσως ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ συγκοινωνῇ πρὸς τὰ ἔξω μεθ' ἑτέρας ὀπῆς, ἣν συναντᾷ τις ἄμα ἀνέλθῃ ἐπὶ τῆς ὄχθης τοῦ βουνοῦ.

Καὶ τοιαύτη ἡ τοῦ σπηλαίου περιγραφή, πεδιγραφὴ ὅμως ὅλως ἀτελής καὶ ἐλλειπής· διότι ἐστὶν ἀδύνατον νὰ παραστήσῃ τις διὰ τῆς γραφίδος· ὅ,τι βλέπει, τὴν κανονικότητα ἐν πολλοῖς καὶ τὴν ἁρμονίαν, τὴν ποικιλίαν καὶ τὰ σχήματα τῶν τε σταλακτικῶν καὶ αἰθουσῶν ἢ θαλάμων. Ἄλλ' ὅστις θέλει νὰ συλλάβῃ τελείαν αὐτοῦ ἰδέαν, ἀνάγκη νὰ ἴδῃ αὐτὸ ἰδίῳις ὀφθαλμοῖς· ἀνάγκη νὰ ἴδῃ οὐχὶ ἅπαξ, ἀλλὰ πολλάκις, οὐχὶ πρὸς μικρὸν, ἀλλ' ἐφ' ἱκανὰς ὥρας.

Περαιῶντες δὲ παρατηροῦμεν τὰ ἐξῆς· ὅτι ἐκτὸς τῶν ἐπιγραφῶν, οὐδαμοῦ ἄλλοθι φαίνεται χεὶρ ἀνθρώπου ἐργασθεῖσα· διότι τὰ ἐπιστάζοντα ὕδατα εἰς κρύσταλλον μεταβαλλόμενα (ἐστὶν ὅτε δὲ καὶ τὰ ἐξωθεν ἐν καιρῷ χειμῶνος εἰσερχόμενα) ἔχουσι μεταβάλλει καθολοκληρίαν τὴν ἀρχικὴν αὐτοῦ ὄψιν. Ὅθεν πρὸς ἀνακάλυψιν πολλῶν, χρειάζονται ἐρευνᾶν παρ' ἐπιστήμονος.

Ἐκ δὲ τῶν ἐντὸς εὐρεθέντων ἀρχαίων ἀγγείων καὶ πηλίνων ἀγαλματίων καὶ τῶν διαφόρων ἐπιγραφῶν, συμπεραίνει πᾶς τις εὐλόγως, ὅτι ταῦτο ἐχρησίμευέ ποτε ὡς ναός.

Ἄλλὰ καὶ ἂν ὑποθέσῃ τις, ὅτι αἱ ταιαῦται ὑποθέσεις εἰσὶν ὅλως σφαλεραὶ, τὸ σπήλαιον αὐτὸ ὡς ἐκ τῆς πληθύος καὶ ποικιλίας τῶν ἐν αὐτῷ σταλακτικῶν ἐστὶν ἀξιοπεριέργον, καὶ

ἀξίζει τοῦ κόπου, ὅπως ἐπισκεφθῇ τις αὐτό.

Σημειωτέον δὲ προσέτι, ὅτι εἰσερχόμενός τις εἰς τὴν δευτέραν αἶθουσαν καὶ προχωρήσας ὀλίγον, αἰσθάνεται ἐλάχιστον ψῆχος περὶ τὸ σῶμα καὶ μικρὰν πίεσιν περὶ τὸ στήθος· ὡς ἐκ τῆς ἐκτάσεως δὲ τῆς αἰθούσης καὶ τοῦ βαθυτάτου σκότους καὶ φόβου, περὶ δὲ τὴν ἐξοδὸν πνιγερὰν ἀτμοσφαῖραν.

Ἐὰν δὲ διατρίψῃ πλέον τῆς ὥρας, ἐξέρχεται κάτωχρὸς καὶ ἐξηντλημένας ἔχων τὰς δυνάμεις.

(Ἀντίγραφον ἐξ ἐπιστολῆς).

Ἐν Τρικάλῳις τῇ 25 ἰουλίου 1871.

(Ἐφημ. Φιλομαθῶν).

ΕΥΛΑΛΙΑ ΠΟΝΤΟΥ.

ΔΡΑΜΑ

ΕΙΣ ΠΡΑΞΕΙΣ ΠΕΝΤΕ

ΜΕΤΑ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

ΠΡΑΞΙΣ ΤΡΙΤΗ

(συνέχεια ἴδε φύλλ. Η'.)

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

ΕΥΛΑΛΙΑ

(μόνη)

ὦ! πόσον ἀθλία, πόσον ἀθλία εἶμαι! . . . Τέλος πάντων ἐπέστη ἡ ὥρα καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀποθάνω . . . Μὴ τάχα ὀφείλω νὰ περιμεῖνω ἕως οὐ ὁ ἀνθρώπος αὐτὸς με καταγγείλῃ; . . . καὶ θὰ τὸ πράξῃ, ἅμα ὡς κρίνῃ τὴν καταδίκην μου ἀναγκασίαν εἰς τὴν ἡσυχίαν του . . . Καὶ ὅταν με ἴδῃ ἐστιγματισμένην θὰ με ἀποβάλλῃ . . . Ἐμμανουήλ . . . Ἐγὼ, ἀποβεβλημένη παρὰ σοῦ, ὡς κακοῦργος! . . . ὦ! προτιμωτέρα ἡ φυγή! . . . Ναι, ναι, ἄς φύγω! . . . Ποῦ θὰ ὑπάγω; . . . Ἄγνωσθ . . . Μακρὰν, πολὺ μακρὰν! (Χωρεῖ πρὸς τὸ γραφεῖον τῆς, λαμβάνει μικρὰν σκευοθήκην, θέτει αὐτὴν ἐπὶ τῆς τραπέζης καὶ ἐξάγει χρυσίου, κοσμήματα καὶ μικρὸν τι ἐγχειρίδιον). Τὸ χρυσίον αὐτὸ, αὐτὰ, τὰ κοσμήματα . . . Ὑψίστε Θεέ! τὰ κοσμήματα

αυτά, τὸ χρυσὸν αὐτό . . . τὰ πάντα καὶ τὰ ἐν-
δύματα ἀκόμη τὰ ὅποια μὲ καλύπτουσι . . .
πάντα ταῦτα εἰσιν ἰδικά του! καὶ τότε θὰ μὲ
κατηγορήσωσι πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι τὸν ἐκλε-
ξα . . . (Ἐπαναθέτει τὰ πάντα ἐν τῇ σκευοθήκῃ)
Ἄλλὰ νὰ φύγω τοιοῦτοτρόπως . . . μὲ σύντροφον
τὴν πενίαν! . . . ἡ πενία ἄγει εἰς τὴν ἐπιχειρίαν . . .
ἡ ἐπαιτεία εἰς τὸ δικαστήριον! . . . καὶ τὸ δι-
καστήριον εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τοῦ ὄνοματός μου! . .
Καὶ πάλιν ἡ κατασχύνῃ δι' ἐμέ! ἡ κατασχύνῃ
καὶ δι' αὐτὸν τὸν Ἐμμανουήλ ἱσως! ὦ! θάνατος
. . . θάνατος κάλλιον . . . Ναι . . . ναι . . . Θεέ
μον! συγχώρει με! (Λαμβάνει τὸ ἐγχειρίδιον). Δὲν
δύναμαι πλέον νὰ ὑποφέρω . . .

ΡΟΖΑ
(εἰσερχομένη)

Κυρία . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

ὦ! νὰ μὴ δύναται τις οὔτε νὰ κλαύσῃ οὔτε
ν' ἀποθάνῃ! . . . εἶναι φρικῶδες! . . .

ΣΚΗΝΗ Η'.

ΕΥΛΑΛΙΑ, ΡΟΖΑ

ΡΟΖΑ

Ἦλθον νὰ πληροφορηθῶ ἐὰν ἡ Κυρία προτί-
θεται πάντοτε ν' ἀναπαυθῆ.

ΕΥΛΑΛΙΑ
(μετ' ἀμφιβολίας)

Ν' ἀναπαυθῶ! . . . δὲν εἰξεύρω τί θὰ κάμω,
Ρόζα . . . ὁ κεφαλόπονός μου ἤλαττώθη ὀλίγον . . .
καὶ θὰ περιμείνω ἴσως τὸν Κύριόν σου . . .

ΡΟΖΑ

Πολὺ καλὰ, Κυρία . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

(κατ' ἰδίαν)

Ἐν τούτοις, ἐὰν τὸν περιμείνω, εἶμαι τόσον
συγκεκινημένη ὥστε θὰ ἐννοήσῃ τὴν ταραχὴν
μου . . . (γεγονοῖα τῆ φωνῆ) Ῥόζα!

ΡΟΖΑ
(σταματῶσα)

Κυρία!

ΕΥΛΑΛΙΑ

Τί ὥρα εἶναι;

ΡΟΖΑ

Ἐννέα, Κυρία, καὶ ὁ κύριος θὰ ἐπιστρέψῃ ἀ-
ναμφιβόλως πολὺ ἄργά.

ΕΥΛΑΛΙΑ

Ναι, ἔχεις δίκαιον, καὶ θὰ κάμω καλλίτερα
ἴσως νὰ μὴ περιμείνω . . .

ΡΟΖΑ

Τὸ αὐτὸ φρονῶ καὶ ἐγώ . . . ἡ Κυρία φαίνεται
πολὺ κουρασμένη.

ΕΥΛΑΛΙΑ
(κατ' ἰδίαν)

Καὶ ὅμως ἂν δὲν τὸν περιμείνω, θὰ πράξω
ἐναντίον τῆς συνηθείας μου· θὰ μὲ νομίσῃ ἀσθενῆ
καὶ θὰ μοὶ ἀπευθύνῃ πλείονας ἐρωτήσεις . . .
Ἄ! δὲν εἰξεύρω τὸ νὰ κάμω . . . Ἄφες με,
Ρόζα.

ΡΟΖΑ

Πολὺ καλὰ, Κυρία.

ΕΥΛΑΛΙΑ

Ρόζα! Ρόζα! . . . σὲ παρακαλῶ πρὸ πάντων,
μ' ἐννοεῖς; σὲ παρακαλῶ, νὰ μὴ εἴπῃς τίποτε
εἰς τὸν κύριον Τορσῆ περὶ τῆς ἐπισκέψεως ἣν ἐδέ-
χθην πρὸ ὀλίγου.

ΡΟΖΑ

Μείνατε ήτυχος, Κυρία· (κατ' ἴδιαν) Καί ὅμως ὁ ξένος ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι ἤρχετο ἐκ μέρους τοῦ Κυρίου! . . . (ἐξέρχεται)

ΣΚΗΝΗ Θ'.

ΕΥΛΑΛΙΑ

(μόνη)

ὦ Θεέ μου! τί ἄραγε θά νομίση ἡ κόρη αὕτη; Καί ἐκεῖνος ὅταν ἐπιστρέψῃ, τί θά μοι εἴπῃ; ἢ περὶ τίνος θά μ' ἐρωτήσῃ; πῶς νά τῷ ἀποκρύψω τὴν ταραχὴν μου; διότι θά μοι λαλήσῃ καὶ πάλιν περὶ τῆς ὠχρότητός μου, περὶ τῶν ὀδυνῶν μου . . . θά μὲ λυπηθῇ, διότι μὲ ἀγαπᾷ καὶ μοι ἀφιερῶ ὅλην τὴν καρδίαν . . . Καὶ ἐγὼ, τὸν ἀγαπῶ ὡσαυτῶς· καὶ ὅμως δὲν δύναμαι νά πράξω ἄλλως ἢ νά τὸν ἀπατώ καὶ νά ψεύδωμαι πρὸς αὐτόν . . . Ναι, ὄφειλον νά κατακλιθῶ . . . Ὁ ὕπνος θά μὲ καταλάβανεν ἴσως ἐκ τοῦ πολλοῦ καμάτου . . . θά προσεποιούμην τοῦλάχιστον ὅτι, ὑπνώττω . . . Καὶ αὔριον . . . Ἄ! αὔριον θά ἦναι ὅπως καὶ σήμερον . . . καὶ μεθαύριον ἀκόμη . . . καὶ πάντοτε ὦ! τὰ πάντα ἐπαναγάγουσι τὸν νοῦν μου εἰς τὴν ὑπερτάτην καὶ ἀναπόφευκτον ἐκείνην λέξιν τὸν θάνατον! . . . πρέπει ν' ἀποθάνω! . . . (λαμβάνει καὶ αὖθις τὸ ἐγγεῖριδιον, ἀλλὰ τὸ ρίπτει πάρχυτα καὶ πίπτει ἀδρανῆς ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου). Φοβοῦμαι . . . ὦ! τί νά κάμω; . . . Τὸ λογικόν μου ἀπόλλυται. ἡ κεφαλή μου σκοτοδιναῖα . . . ὁ νοῦς μου καταβάλλεται ὑπὸ τῶν μόχθων ὡς καὶ τὸ σῶμά μου! . . . θά προσευχηθῶ . . . ἡ προσευχή θά μ' ἐγκαρδιώσῃ! (Αἱ δυνάμεις τῆς ἐκλείπουσιν ἔτι μάλλον) ὦ Θεέ μου! . . . ἡ κεφαλή μου! . . . ἡ κεφαλή μου! . . . Πόσον ὑποφέρω δι' ἐκεῖνον! . . . (Στιγμὴ σιγῆς) Ἀπέθανε! . . . ὁ πατήρ μου . . . ὁ πατήρ μου! . . . ὦ! ὦ! ὦ! . . . Χάρις διὰ τὸν Ἐμμανουήλ! (Ὁ Τοροσὴ εἰσέρχεται).

ΣΚΗΝΗ Γ'.

ΕΥΛΑΛΙΑ (ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου) ΤΟΡΣΗ,

ΤΟΡΣΗ

Ἦτο λοιπὸν ἀληθές . . . ἐτόλμησε νά ἔλθῃ!

ΕΥΛΑΛΙΑ

Ὅχι, Ἐμμανουήλ, οὐδεὶς . . .

ΤΟΡΣΗ

Ἐκείνη! . . . (πλησιάζει) Ἀπεκοιμήθη! . . . : : : (τὴν παρατηρεῖ) Κοιμᾶται! . . . καὶ δύναται νά κοιμᾶται! . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

(μὲ κλειστοὺς ὀφθαλμούς)

Ὅχι, Ἐμμανουήλ!

ΤΟΡΣΗ

Τὸ ὄνομά μου πάλιν!

ΕΥΛΑΛΙΑ

Ὅχι! ὄχι! σοὶ λέγω ὄχι! οὐδεὶς . . . οὐδεὶς . . . : (ἀνοίγουσα τοὺς ὀφθαλμούς καὶ βλέπουσα τὸν Τοροσὴ πλησίον αὐτῆς) Ἄ! σὺ εἶσαι, Ἐμμανουήλ;

ΤΟΡΣΗ

Ναι, ἐγὼ, ὅστις σὲ ἐβλέπον κοιμωμένην . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

ὦ! ὅποιον φρικῶδες ὄνειρον! . . .

ΤΟΡΣΗ

Ὅνειρον!

ΕΥΛΑΛΙΑ

Ναι, ἐβλέπον ὅτι μὲ ἀπέπεμπες.

ΤΟΡΣΗ

"Ότι σὲ ἀπέπεμπον ; . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

Ναί, διότι . . . (διακόπτεται).

ΤΟΡΣΗ

Διότι . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

Διότι . . . δὲν ἤξεύρω . . . δὲν ἐνθυμοῦμαι πλέον . . .

ΤΟΡΣΗ

(ὀργίως)

Διότι μὲ ἀπχτᾶς ! διότι ἐψεύσθης !

ΕΥΛΑΛΙΑ

(ἐγειρομένη)

"Α ! μὲ ἤκουσας, Ἐμμανουήλ ! Ὁμίλησα καθ' ὕπνον !

ΤΟΡΣΗ

"Όχι ! ὄχι ! δὲν εἶχον ἀνάγκην νὰ σὲ κατασκοπεύσω ὑπνώττουςαν . . ἄλλοι μοὶ εἶπον τὴν ἀλήθειαν : . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

"Ω ! ἐκεῖνος, βεβαίως . . ἐκεῖνος ὅστις . .

ΤΟΡΣΗ

"Όχι ! δὲν μοὶ τὸ εἶπαν ἐκεῖνος . . δὲν μοὶ τὸ εἶπεν ὁ Παῦλος Βερμόν τὸν ὁποῖον ὑπεδέχθης ἐνῶ ἐγὼ ἔλειπον . . Οἱ γείτονες, ἡ ὑπηρέτριά σου . . ἡ οἰκία ὅλη τὸ γνωρίζει ! . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

(γαληνίως)

Καὶ δὲν τὸν εἶδες ἐκεῖνον ;

ΤΟΡΣΗ

"Ω ! θὰ τὸν ἶδω !

ΕΥΛΑΛΙΑ

"Όχι ! ὄχι ! νὰ μὴ τὸν ἶδῃς ! σὲ παρακαλῶ, σὲ καθικετεύω ἐν ὀνόματι τῆς ἀγάπης μας ! .

ΤΟΡΣΗ

(ἀτενίζων αὐτήν)

Τῆς ἀγάπης μας ! . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

'Απόφυγε τὸν ἄνθρωπον αὐτὸν, Τορσῆ, σοὶ τὸ ζητῶ ἐν ὀνόματι τοῦ πρὸς ἐμὲ ἔρωτός σου !

ΤΟΡΣΗ

Τοῦ ἔρωτός μου ! λοιπὸν δὲν μ' ἐννόησας ; Σοὶ λέγω ὅτι γνωρίζω ὅτι τὸν ὑπεδέχθης τὴν ἐσπέραν ταύτην καὶ ὅτι ἔμεινε μίαν ὥραν κεκλεισμένος μετὰ σοῦ ! . . Σοὶ λέγω ὅτι θὰ λάβῃ τὸ θράσος νὰ ἐπανέλθῃ καὶ σὺ τὸ θράσος νὰ τὸν δεχθῆς ! Γνωρίζω ὅτι ἀπηγόρευσας εἰς τὴν ὑπηρέτριά σου νὰ μοὶ τὸ εἶπῃ ! . . Καὶ ὁμιλεῖς ἀκόμη περὶ τοῦ ἔρωτός μου ; . . Νομίζεις ἄραγε ὅτι πάντα ταῦτα δὲν ἀρκοῦσιν ὅπως ἐννοήσω ὅποια γυνὴ εἶσαι ;

ΕΥΛΑΛΙΑ

(ὑπερηφάνως)

Ἐμμανουήλ !

ΤΟΡΣΗ

"Όπως ἐννοήσω ὅτι ὑπῆρξας ἐρωμένη αὐτοῦ τοῦ Παύλου Βερμόν ! . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

(ἔτι μᾶλλον ὑπερηφάνως)

Ἐμμανουήλ !

ΤΟΡΣΗ

Καὶ ὅπως σοὶ εἶπω ὅτι δὲν βλέπω πλέον ἐν σοὶ ἢ μίαν γυναῖκα διεφθαρμένην ! . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

(μεθ' οίκτου)

Πτωχὲ Ἐμμανουήλ!

ΤΟΡΣΗ

Ἔ! μὴν ἀρχίζετε καὶ πάλιν τὰς περὶ τῆς παραγνωριζομένης ἀθωότητός σας κωμωδίας! δὲν τὰς πιστεύω πλέον, Κυρία!

ΕΥΛΑΛΙΑ

(ὡς ἄνω)

Πτωχὲ Ἐμμανουήλ!

ΤΟΡΣΗ

Καὶ ἔχεις ἀκόμη τὴν ἀναίδειαν νὰ μὲ οἰκτείρης!

ΕΥΛΑΛΙΑ

Ὦ! ναί, διότι σὲ ἠγάπων πολὺ, ἐγώ . . . καὶ τώρα . . .

ΤΟΡΣΗ

Ἔ! ἀρκοῦσι πλέον τὰ δάκρυα τῆς ὑποκρισίας· δὲν γίνομαι πλέον παίγιόν σου! . . . δὲν θέλω! . . . Σὲ μισῶ! σὲ περιφρονῶ! . . . σέ . . . (διακόπτεται)

ΕΥΛΑΛΙΑ

Λοιπὸν τελείωσον Ἐμμανουήλ . . . Μὲ ἀποπέμπεις, δὲν εἶναι ἀληθές;

ΤΟΡΣΗ

Ἄ! ὀλίγον σὲ μέλλει βεβαίως. . . (σαρκαστικῶς) Ὁ κύριος Παῦλος Βερμὸν θὰ σὲ δεχθῆ εἰς τὸν οἶκόν του, δὲν ἔχει οὕτω; Ἴσως μάλιστα περιμένει ἤδη τὴν ἐρωμένην του . . . τὴν φιλότατην του . . . Ἀληθῶς, εἰπέ μοι πῶς σὲ ὀνομάζει ὁ κύριος αὐτός . . . ὁ ἐραστής αὐτός; . . . διότι ἀναμφιβόλως ἔχεις ἄλλο ὄνομα δι' αὐτὸν καὶ ἄλλο δι' ἐμέ . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

Θεέ μου! πόσον ὑποφέρει!

ΤΟΡΣΗ

Ἀποκρίθητι λοιπὸν, Ἀντωνία! . . . Ἀντωνία! . . . τὸ ὄνομα τῆς μητρός μου! . . . καὶ ἔδωσα τὸ ὄνομα τῆς μητρός μου εἰς αὐτὴν τὴν γυναῖκα! Τὸ ἱερὸν αὐτὸ ὄνομα, τὸ ἐβεβήλωσα! . . . Ὦ! θὰ τὸ ἀφήσῃς αὐτὸ τὸ ἔνομα! σοὶ ἀπαγορεύω νὰ τὸ φέρῃς . . . οὔτε μίαν ὥραν περισσότερον . . . σοὶ τὸ ἀπαγορεύω!

ΕΥΛΑΛΙΑ

(χωροῦσα πρὸς τὴν θύραν καὶ γαληνίως)

Ὑγείαινε, Ἐμμανουήλ!

ΤΟΡΣΗ

Ποῦ ὑπάγεις;

ΕΥΛΑΛΙΑ

Τί σὲ μέλλει; ἤδη πλέον . . .

ΤΟΡΣΗ

Θέλω νὰ τὸ γνωρίζω . . . ?

ΕΥΛΑΛΙΑ

Μὲ ἀπέπεμψας, Ἐμμανουήλ . . . λοιπὸν φεύγω . . .

ΤΟΡΣΗ

Σέ! . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

Μὲ ἀπεδίωξας . . . καὶ ἀναχωρῶ. (Βαίνει ὅπως ἐξέλθη).

ΤΟΡΣΗ

Ἀναχωρεῖ! φεύγει! . . . (χωρεῖ πρὸς αὐτήν.) Ἄλλ' εἰπέ μοι, Ἀντωνία, διατί μὲ ἠπάτησας;

ΕΥΛΑΛΙΑ

Ἐγώ;

ΤΟΡΣΗ

Εἰπέ μοι λοιπὸν! ἀποκρίθητι!

ΕΥΛΑΛΙΑ

Οὐδὲν ἔχω νὰ σοὶ εἶπω . . .

ΤΟΡΣΗ

Οὐδὲν ; . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

Οὐδὲν ! . . .

ΤΟΡΣΗ

(καταλαμβανόμενος αὐθις ὑφ' ὀργῆς καὶ κλείων τὴν θύραν.)

Εὐ Οὐδὲν ; . . . Λοιπὸν ! δὲν θὰ ἐξέλθῃς ! . . . Ἄς ἔλθῃ νὰ σὲ ζητήσῃ ἐκεῖνος ! . . . Ἄφοῦ ἐτόλμησε νὰ εἶπῃ ὅτι θὰ ἐπανέλθῃ ! . . . Ἐκεῖνος θὰ μοὶ εἶπῃ ὅ,τι ἐπιθυμῶ νὰ μάθω ! . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

Ἐμμανουήλ !

ΤΟΡΣΗ

ὦ ! ναί, θὰ τὸν ἀναγκάσω νὰ μοὶ τὸ εἶπῃ ! . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

(διακόπτουσα αὐτόν.)

Τορσῆ ! μοὶ ἐζήτησας τὴν καρδίαν μου, τὴν τιμὴν μου, τὸν ἔρωτά μου καὶ σοὶ ἔδωσα πάντα ταῦτα Ἐπραξά ἔτι πλέον ! Τὸν θάνατον ὃν ἐπεθύμουν, τὸν θάνατον ὅστις ἦτο ἡ μόνη μου ἐλπίς καὶ αὐτὸν τὸν ἀπεσόβησα πρὸς χάριν σου . . . Εἰς ἀντάλλαγμα ὅλων αὐτῶν, ἐν μόνον σοὶ ἐζήτησα σὲ παρεκάλησα νὰ μὴ ζητήσης ποτὲ νὰ μάθῃς ποῖα εἶμαι καὶ μοὶ τὸ ὑπεσχέθῃς . . .

ΤΟΡΣΗ

Ἐπόσχεσις ἀνόητος ἦν δὲν αἰσθάνομαι ἑμαυτὸν ἱκανὸν νὰ τηρήσω . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

Ἀλλὰ σήμερον τὴν πρωΐαν ἀκόμη μοὶ τὸ ὠρκίσθης ! . . .

ΤΟΡΣΗ

Ἀλλὰ σὺ μὲ ἠπάτησας καὶ οὕτω μὲ ἀπήλλαξας τοῦ ὄρκου μου . . . Δὲν εἶναι ἀληθὲς τάχα ὅτι ὁ Παῦλος Βερμὸν ἐξῆλθε πρὸ ὀλίγου ἐντεῦθεν ;

ΕΥΛΑΛΙΑ

Εἶναι ἀληθές.

ΤΟΡΣΗ

Καὶ ὅμως μοὶ τὸ ἀπέκρυψας διέταξας νὰ μὴ μοὶ εἰπῶσι τίποτε . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

Καὶ τοῦτο ἀληθέστατον . . .

ΤΟΡΣΗ

Λοιπὸν τότε ; . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

Λοιπὸν ἔχεκ τούτου μὲ ἀποβάλλεις . . . τί ζστεῖς περισσότερον ; Ἴδοῦ ἀναχωρῶ . . .

ΤΟΡΣΗ

Ἄλλ' ἂν δὲν μὲ ἀπατᾷς . . . εἰπέ μοὶ τί ἐζήτηται ἐνταῦθα ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ; . . . (Ἡ Εὐλαλία μένει σιωπῶσα) Πῶς ! Δὲν ἀποκρίνεσαι ; . . . Τί σοὶ εἶπε ; τί σοὶ ἐζήτησε ; διατί θὰ ἐπανέλθῃ ; (Ἡ Εὐλαλία σιωπᾷ) Σιωπᾷς ! σιωπᾷς !

ΕΥΛΑΛΙΑ

Ἐγείαινε, Ἐμμανουήλ !

ΤΟΡΣΗ

Λοιπὸν ! ἀναχώρησον, ἀφοῦ τὸ ἐπιθυμεῖς ! Ἐπαγε νὰ τὸν εὔρης, ἀφοῦ σὲ περιμένει ! καὶ ὁ Θεὸς νὰ σὲ τιμωρήσῃ διότι κατεσύντριψας μίαν καρδίαν ἣτις σὲ ἠγάπα ὡς σὲ ἀγαπῶ ! (κἀθηται καταβεβλημένος).

ΕΥΛΑΛΙΑ

(μετά διαταγμοῦ)

Πτωχὲ Ἐμμανουήλ! . . . Ἄλλ' ἐὰν μείνω σήμερον, αὔριον θ' ἀνανεωθῆ καὶ αὖθις ἡ ὀδύνη του . . . ἅ; φύγω! (ἀνοίγει τὴν θύραν)

ΤΟΡΣΗ

(τρέχων πρὸς αὐτήν)

Ἄντωνιά! . . . Ἄντωνιά! . . . δύναμαι ἀκόμη ἕως νὰ σὲ συγχωρήσω! Ναι, ὅταν μέγα καὶ ἂν ᾔναι τὸ σφάλμα σου, θὰ προσπαθήσω νὰ τὸ λησμονήσω . . . θὰ πασχίσω . . . ἀλλὰ μὴ φεύγῃς! . . . Ὅχι . . . δὲν σὲ ἀπέπεμψα . . . δὲν σοὶ εἶπον τοιούτον τι . . . καὶ ἂν σοὶ τὸ εἶπον, ἤμην παράφρων! ναι, ἤμην παράφρων . . . ἤμην παράφρων! . . . ἀλλὰ σὲ ἀγαπῶ τόσο καὶ ὑπορέρω τόσο! . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

(ισταμένη)

Ἐμμανουήλ, σὺ δὲν εἶσαι ὁ μᾶλλον ὑποφέρων ἐκ τῶν δύο μας . . .

ΤΟΡΣΗ

Λοιπὸν! τότε . . . Ἄντωνιά διατὶ δὲν λαλεῖς; διατὶ μὲ ἐγκαταλείπεις μὲ τὰς φρικώδεις ὑπονοίας μου; . . . Διότι ἀπατώμαι, δὲν εἶναι ἀληθές; . . . Μὲ ἀγαπᾷς; . . . Ναι εἶμι βέβαιος . . . εἶπέ μοι, εἶπέ μοι . . . δὲν εἶναι ἀληθές ὅτι μὲ ἀγαπᾷς; . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

Ἐὰν σὲ ἀγαπῶ; ὦ Θεέ μου! . . .

ΤΟΡΣΗ

Τότε λοιπὸν, μήπως σὺ ἀμφισβᾷλλεις περὶ τοῦ ἔρωτός μου;

ΕΥΛΑΛΙΑ

Ἐγώ; . . .

ΤΟΡΣΗ

Ναι, ἀμφισβᾷλλεις . . . Ἐὰν σοὶ ἔλεγαν, παρα-

δείγματος χάριν, ὅτι ἐγώ, εἰμὶ ἔνοχος πταισματοῦ τινος . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

Σύ;

ΤΟΡΣΗ

Ἐὰν σοὶ ἐξομολογούμην ὅτι εἰς στιγμὴν τινα τυφλώσεως διέπραξα ἔγκλημά τι . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

Ἐγκλημα; . . .

ΤΟΡΣΗ

Μήπως μετὰ τὴν ἐξομολογήσιν μου ταύτην δὲν θὰ μὲ ἠγάπας πλέον; . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

Ἐγκλημα . . .

ΤΟΡΣΗ

Ναι, ἀποκρίθητι . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

(κατ' ἴδιαν)

Ἐγκλημα . . . (γεγονοῖα τῆ φωνῆ) Λοιπὸν! ἐὰν καὶ ἐγώ, ἐγώ, Ἐμμανουήλ, σοὶ ἐξομολογούμην τὸν αὐτό; . . .

ΤΟΡΣΗ

Τὸ αὐτό; . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

Ναι . . . ἐὰν σοὶ ἔλεγαν ὅτι ἐγώ ἔπραξα φόνον; . . .

ΤΟΡΣΗ

Σύ; . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

"Ότι ἐγὼ ἐκλεψα;

ΤΟΡΣΗ

Σύ;

ΕΥΛΑΛΙΑ

"Αποκρίθητε . . .

ΤΟΡΣΗ

Φόνον, σύ;

ΕΥΛΑΛΙΑ

Ναί!

ΤΟΡΣΗ

Κλοπήν, σύ;

ΕΥΛΑΛΙΑ

Ναί!

ΤΟΡΣΗ

Κλοπήν! ὦ Θεέ μου! "Ενεκα τούτου λοιπόν...

ΕΥΛΑΛΙΑ

Τὸ πιστεύεις; "Υγείαινε! . . .

ΤΟΡΣΗ

"Αλλ' "Αντωνία . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

Τὸ πιστεύεις; "Αναχωρῶ!

ΤΟΡΣΗ

Μεῖνον! . . . ὦ! ὄχι, μεῖνον! . . . "Ἡ ἐκλεψα ἢ ἐφόνευσας, μεῖνον! . . . "Οποιαδήποτε καὶ ἂν ᾖσαι, θέλω νὰ τὸ ἀγνοῶ πάντοτε. . . ὅποιονδήποτε καὶ ἂν ᾖσαι τὸ ἐγκλημα αὐτὸ δὲν θέλω νὰ τὸ μάθω ποτέ! . . . Φόνον σύ! . . . "Αλλά

σύ μοι ἔκωσας τὴν ζῶν . . . σὲ ἰγάπησα καὶ δὲν θὰ σὲ ἀφήσω νὰ ἀναχωρήσῃς οὕτω ἐγκαταλελειμμένη . . . τὴν νύκτα . . . τσιαύτην ὥραν . . . Μεῖνον! Αὔριον θὰ σκεφθῶ περὶ τοῦ μέλλοντος σου! αὔριον θὰ ἐτοιμάσω τὰ πάντα πρὸς ἀναχώρησίν σου . . . (Πίπτει ἐπὶ τινος ἔδρας) φόνον! κλοπήν! . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

(ἀπελπιστικῶς)

Τὸ πιστεύει! . . . (Ὁρμῆ πρὸς τὸ παράθυρον ὅπως κατακρημνισθῆ). Ἢ "Αθλία ἐγώ! . . .

ΤΟΡΣΗ

(Ὁρμῶν κατόπιν αὐτῆς καὶ ἀναγκαιζῶν αὐτήν).
Τί θέλεις νὰ πράξῃς;

ΕΥΛΑΛΙΑ

(προσπαθοῦσα νὰ ἀπαλλαγῆ)

Νὰ ἀποθάνω ἐδῶ ἢ ἀλλαχοῦ, ὀλίγον μ' ἐνδιαφέρει!

ΤΟΡΣΗ

(προσπαθῶν πάντοτε ν' ἀναγκαιζῇ αὐτήν)

"Αντωνία! . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

"Ω! ἄφες με . . . ἄφες με! . . .

ΤΟΡΣΗ

Πρὸς χάριν μου . . . ἔλεος! . . .

ΕΥΛΑΛΙΑ

"Αλλὰ, κύριε, ἄφετέ με ν' ἀποθάνω . . . ἄφετέ με! . . . (Χωρεῖ πρὸς τὴν τράπεζαν, λαμβάνει τὸ ἐγχειρίδιον καὶ κτυπᾶται. Ὁ Τορσῆ τὴν κρατεῖ).

ΤΟΡΣΗ

Θεέ μου! ἀνοθήσκει! . . . Βοῦ! . . .

ΣΚΗΝΗ Θ'.

ΕΥΑΛΛΙΑ (κειμένη εκτάθην)· ΚΟΡΝΗΛΙΑ,
ΤΟΡΣΗ ΛΑΒΙΝΙΑΝ.

ΛΑΒΙΝΙΑΝ
(εισερχόμενος)

Τί τρέχει;

ΤΟΡΣΗ

Παρατήρησον, ἀποθνήσκει . . . "Ω! ὄχι, ἀνα-
πνέει εἰσέτι . . .

ΚΟΡΝΗΛΙΑ

Ἐγχειρίδιον . . . τὴν ἐρόνευσε . . . τὸ στρίβω
. . . Λαβινιάν! . . . Λαβινιάν! . . .

ΡΟΡΣΗ

"Υψιστε Θεέ μου! ἔλας εἰς αὐτὴν καὶ εἰς ἐμέ!
(ἰσχυροῦς)

ΔΥΟ ΛΕΞΕΙΣ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΚΑΠΝΙΖΟΝΤΑΣ.

Ὁ καπνὸς ὧν ἐτήσιον ἰθαγενὲς τῆς Ἀμερικῆς φυτὸν, εὐχρηστον παρὰ ταῖς τότε ἀγρίαις φυλαῖς αὐτῆς, παρεχωρήθη τοῖς εὐρωπαϊκοῖς λαοῖς εἰς καλλιέργειαν μεγάλως τὴν σήμερον ἐπεκταθεῖσαν, ἐδόθη δ' ὡς ἀντάλλαγμα τοῖς ἀγρίοις τὸ οἰνόπνευμα ὅπερ ἀπέκτῆνωσε καὶ ἐξηράνισε τὰς φυλάς ἐκεῖνας τὰς ὁποίας ὁ καπνὸς ἔτερπε μόνον, μὴ ἐπενεργῶν ὀλεθρίως ἐπὶ τῶν θεμελιῶν τῆς ὑγείας αὐτῶν. Τὰ φύλλα τοῦ δυσώδους τούτου φυτοῦ ἀποκαλοῦνται, ὡς γνωστὸν, καὶ νικοτιανή, λαβόντα τὸ ὄνομα τοῦ ἀναδόχου αὐτῶν Νικότου, πρεσβευτοῦ τῆς Γαλλίας ἐν Πορτογαλίᾳ, ὅστις ἐστειλε τῷ 1650 εἰς Γαλλίαν τοὺς σπόρους τοῦ φυτοῦ ἐκείνου, οὗτινος ἡ καλλιέργεια ἐμελλε μετ' ὀλίγον νὰ κατακτήσῃ τὰς πλείστας τῶν χωρῶν, καθότι ἡ καλλιέργειά του εἶναι πλέον κοινοτάτη ἐν Ὀλλανδίᾳ, Γαλλίᾳ, Οὐγγαρίᾳ, Τουρκίᾳ, Μικρᾷ Ἀσίᾳ, Αἰγύπτῳ, Κίνᾳ καὶ Ἀμερικῇ κατέχουσα τὰς εὐφροωτέρας γαίας ἢ ὑποδοχὴ τοῦ φυτοῦ ὑπῆρξε κατὰ

τοὺς πρώτους τῆς ἐμφανίσεώς του χρόνους λίαν ἐνθουσιώδης ἐπηρεαζομένη καὶ ὑπὸ τῆς προσασίας τῆς Δικατερίνης τῶν Μεδίκων, χάριν τῆς ὁποίας μᾶλλον ἐθεωρήθη πανάκεια κοσμηθεῖσα διὰ τῶν ὀνομάτων φυτὸν ἱερὸν, φυτὸν ἱατρικόν, φυτὸν τῆς βασιλείσεως.

Περὶ τοῦ τερψιθύμου ἢ δυσώδους τούτου φυτοῦ ἐγράφθησαν τσαῦτα μέχρι τοῦδε ὅσα περὶ οὐδενὸς ἄλλου· δυστυχῶς ὅμως τὰ γραφέντα μένουσι κτῆμα τοῦ ἐπιστήμονος φιλαναγνώστου, ὅστις δύναται νὰ ταφῇ αὐτως εἰπεῖν ὑπὸ τὸν ὄγκον τῶν καπνολογικῶν συγγραμμάτων. Δι' ὑπὲρ καὶ κατὰ τοῦ καπνοῦ ἰδέαι εἶναι τόσου πολλαί, ὥστε ἀμηχανεῖ τις τί πρῶτον νὰ πιστεύσῃ καὶ τί οὐχί· ἐν τούτοις ὅμως καλὸν εἶναι νὰ γνωρίζῃ τις ὀλίγα τινὰ περὶ τοῦ ἀχωρίστου τούτου συντρόφου του, ὅστις μετὰ τὴν θρησκείαν ἢ καὶ πρὸ αὐτῆς ἐπιχέει εἰς τὰς πληγὰς αὐτοῦ τῆς παραμυθίας τὸ βάλσαμον, ποτίζων τὸν ἐγκέφαλον καὶ ὅλον τὸ νευρικόν του σύστημα μετὰ τὴν ἀνώδυνον καὶ ναρκωτικὴν αὐτοῦ ἀτμοσφαῖραν.

Πάντων τῶν πραγμάτων μόνη ἡ χρῆσις γίνεται ὠφελείας παραίτιος, ἐνῶ ἡ κατάχρησις ἐπιφέρει τᾶναντία· ἀλλὰ τὸ ζήτημα τοῦ ὀρισμοῦ τῶν ὀρίων μεταξύ τῶν δύο τούτων καταστάσεων εἶναι λίαν δύσκολον, ἵνα μὴ εἴπωμεν ἀδύνατον, ὡς ἐξαρτώμενον ἐκ τῶν κεφαλαίων τῆς ὑγείας καὶ εὐεξίας ἐκάστου, πρὸς δὲ καὶ ἐξ ἰδιαιτέρων ἀτομικῶν περιστάσεων.

ὑπάρχουσιν ἄτομα καπνίζοντα ἀπὸ τῆς παιδικῆς τῶν ἡλικίας πολλὰς κατὰ μῆνα ὀκάδας καπνοῦ χωρὶς νὰ πάθωσι τὴν ἐλαχίστην βλάβην μέχρι τοῦ ἐσχάτου αὐτῶν γήρατος, καθ' ἃ ἐξακολουθοῦσι τὴν χρῆσιν μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζήλου. Ἀπ' ἐναντίας εἰς ἄλλους καὶ μικρὰ χρῆσις ἐναποτυπώνει τὴν ὀλεθρίαν αὐτῆς εἰκόνα ἐπὶ τῆς ὑγείας καὶ τοῦ πρῶτον ἀνθροῦ αὐτῶν χρώματος. Ὡς τρίτην δὲ τινὰ τάξιν ἀνθρώπων δύναμεθα νὰ θεωρήσωμεν εὐαριθμούς τινὰς ὀργανισμοὺς μὴ δυναμένους νὰ ἐξοικειωθῶσι πρὸς τὴν χρῆσιν τοῦ φυτοῦ, ὅπερ ὅσκις καπνίσωσιν ἐκτίθενται εἰς τὰ συμπτώματα ἐκεῖνα ἅτινα καταλαμβάνουσι τοὺς τὸ πρῶτον καπνίζοντας. Ὡς συμπτώματα δὲ τῶν πρωτοπειρῶν καπνιστῶν ἀναγράφουσιν ἄρθρον σιελόρροϊαν, μετ' ὀλίγον δὲ φαινόμενα μέλης μετὰ δυσπεψίας, τουτέστι κακουχίας, κεφαλαλγίας, ναυτίας, ἐμέτου, σκοτοδίνης κτλ., τὰ εἰρημένα δὲ συμπτώματα διακλύονται μετὰ τινὰς ὥρας ὅπως ἀναφανῶσι